

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор з науково-

педагогічної роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

« 30 серпня 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародні фінанси»**

вид дисципліни: **обов'язкова**

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«27» серпня 2021 року, протокол № 1

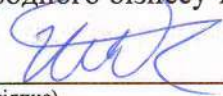
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

д.е.н., проф., проф. кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії І.В.Шкодїна

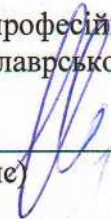
Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від «27» серпня 2021 року № 1

В.о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

_____ Ірина ДЕРІД
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародні фінанси» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

_____ Ірина ШКОДІНА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «27» серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Гроші та кредит» складена відповідно до освітньо-професійних програми «Міжнародні фінанси» підготовки бакалавра за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою дисципліни є вивчення теоретико-методологічних засад і організаційно-правового механізму функціонування в ринковій економіці грошей, кредиту і банків.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- *формування наступних загальних компетентностей: ЗК3*

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

К8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- *формування наступних фахових компетентностей:*

ФК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

ФК17. Здатність розуміти технології прийняття рішень в області міжнародних фінансів, використовувати набуті теоретичні знання для розробки ефективних стратегій та тактик поведінки суб'єктів господарювання в складному міжнародному фінансовому середовищі;

ФК 18. Здатність оцінювати ризики в міжнародній фінансовій діяльності та управляти ними; використовувати сучасні механізми забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

ФК 20. Здатність використовувати базові знання й практичні навички у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання міжнародного фінансового ринку.

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин - 150 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
86 год.	год.
Індивідуальні завдання	
Курсова робота 30 із самостійної роботи	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій

ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН14. Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин

ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

ПРН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

ПРН28. Знати особливості здійснення міжнародної фінансової, операційної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, знання методів оптимізації фінансової діяльності суб'єктів господарювання на міжнародному ринку.

ПРН30. Аналізувати сучасний стан фінансової системи України та шляхи її інтеграції в міжнародну фінансову систему.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ I. Гроші і грошові системи

Тема 1. СУТНІСТЬ І ФУНКЦІЇ ГРОШЕЙ

Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Гроші як загальний еквівалент. Походження грошей. Товарна природа грошей. Альтернативні підходи до вирішення сутності грошей. Функціональний підхід. Еквівалентний підхід. Портфельний підхід до вивчення сутності грошей.

Еволюція форм грошей. Біметалізм та монометалізм. Демонетизація золота: причини та зміст. Види та класифікація неповноцінних грошей. Сутність паперових грошей. Еволюція кредитних грошей. Депозитні гроші як різновид кредитних грошей: сутність та особливості функціонування. Електронні гроші: сутність та зміст. Квазігроші, або майже гроші: сутність та передумови функціонування. Наслідки використання квазігрошей в економіці. Цінність грошей. Механізм формування цінності грошей при повноцінних і неповноцінних грошах. Купівельна спроможність як специфічна форма цінності неповноцінних грошей. Поняття про функції грошей та їх еволюція. Ціна як грошовий вираз вартості товарів.

Тема 2. ГРОШОВИЙ ОБІГ І ГРОШОВІ ПОТОКИ

Сутність «грошового обігу». Грошовий обіг як макроекономічне явище (сукупний грошовий оборот). Обіг грошей в межах кругообороту окремого індивідуального капіталу.

Суб'єкти грошового обігу. Модель грошового обороту: методика побудови та характеристика основних груп та ринків. Характеристика окремих грошових потоків моделі. Маса грошей в обороті. Сутність, склад, класифікація, структура та фактори, що визначають зміну грошової маси. Грошові агрегати: склад, зміст, порядок розрахунку та відмінності. Грошова база: сутність, зміст та порядок розрахунку. Структура грошової маси в Україні. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають її зміну. Чинники впливу на швидкість обігу грошей. Закон грошового обігу: суть, вимоги та наслідки порушення вимог. Проблема монетизації економіки України. Чинники впливу на показник монетизації економіки. Порядок розрахунку фактичного стану монетизації ВВП. Аналіз рівня монетизації ВВП в Україні. Шляхи демонетизації економіки України.

Тема 3. ГРОШОВИЙ РИНОК

Сутність грошового ринку. Категорія «ціна», «попит» та «пропозиція» на грошовому ринку. Статус грошей на грошовому ринку. Види інструментів грошового ринку. Загальна схема взаємозв'язку між об'єктами та інструментами грошового ринку. Суб'єкти грошового ринку. Фінансові посередники як ключові суб'єкти фінансового посередництва на грошовому ринку. Інституційна модель грошового ринку. Сектори прямого й опосередкованого фінансування: характер зв'язків, зміст діяльності.

Економічна структура грошового ринку. Сегменти грошового ринку. Ринок кредитних угод, ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку. Фондовий ринок, ринок банківських кредитів та ринок послуг небанківських фінансово-кредитних установ як складові грошового ринку. Ринок грошей та ринок капіталів як складові грошового ринку.

Основи механізму функціонування ринку грошей. Сутність попиту на гроші. Портфельний підхід до вивчення попиту на гроші – теорія переваги ліквідності Дж. М. Кейнса. Трансакційний (операційний) мотив, мотив завбачливості, спекулятивний мотив. Внесок М. Фрідмана у дослідження попиту на гроші. Чинники впливу на попит на гроші (класичні та новітні): огляд та характеристика. Графічне зображення попиту на гроші. Характер руху попиту на гроші на графіку. Особливості формування попиту на гроші в Україні. Поняття пропозиції грошей. Механізм формування пропозиції грошей на мікроекономічному та макроекономічному рівнях. Чинники формування пропозиції грошей. Графічне зображення пропозиції грошей. Характер руху пропозиції грошей в залежності від цілі монетарної політики на графіку. Графічна модель ринку грошей. Рівноважна ставка процента. Шляхи врівноваження порушення рівноваги на грошовому ринку.

Основи функціонування ринку капіталу. Заощадження як джерело та межа пропозиції на ринку капіталу. Попит на гроші як капітал: чинники та механізм формування. Передавальний механізм зв'язку рівня процентної ставки і обсягом інвестицій. Вплив очікуваної майбутньої прибутковості на обсяг інвестицій. Графічна модель ринку капіталу. Аргументи кейнсіанців щодо заперечення можливості автоматичного вирівнювання ланцюгу «заощадження-інвестиції»: сутність та недоліки. Інструменти ринку капіталів.

Тема 4. ГРОШОВІ СИСТЕМИ

Сутність грошової системи. Грошова система за сферою охоплення економічних відносин. Призначення та структура грошової системи. Характеристика елементів грошової системи.

Види грошових систем та їх еволюція. Грошові системи залежно від форми, в якій функціонують гроші (металеві та паперово-кредитні). Характерні риси сучасних грошових систем. Грошові системи залежно від ступеня втручання держави в економічні відносини (неринкові та ринкові). Грошові системи за характером регулювання національної валютної системи (відкриті та закриті).

Створення і розвиток грошової системи України: передумови та необхідність. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні. 5 Сучасні тенденції

розвитку грошових систем. Організація грошових систем у зарубіжних країнах. Створення ЄВС як завершальна стадія валютної інтеграції.

Тема 5. ІНФЛЯЦІЯ ТА ГРОШОВІ РЕФОРМИ

Інфляція: сутність та види. Класифікація видів інфляції. Форми прояву інфляції. Вимірювання інфляції: сутність та індекси. Причини інфляції. Грошова теорія інфляції. Економічні та соціальні наслідки інфляції.

Антиінфляційна політика: сутність та види. Державне регулювання інфляції. Дефляційна політика (урегулювання попиту): сутність та характеристика заходів. Політика доходів: сутність та характеристика заходів. Особливості інфляції в різних країнах світу та Україні: специфічні риси та характеристика.

Грошові реформи: сутність та класифікація. Особливості проведення грошової реформи в Україні: характеристика та аналіз основних етапів.

Тема 6. ВАЛЮТНИЙ РИНОК І ВАЛЮТНІ СИСТЕМИ

Валюта: сутність та визначення. Класифікація видів валюти. Сутність та види валютних відносин. Валютний ринок: сутність та основи функціонування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Ціна на валютному ринку. Класифікація валютних ринків. Функції валютного ринку. Класифікація операцій валютного ринку. Чинники, що визначають кон'юнктуру валютного ринку. Сутність та призначення валютного курсу. Валютний курс як ціновий інструмент, як макроекономічний показник, як інструмент економічного регулювання. Види валютних курсів. Режими валютних курсів. Економічні чинники, які визначають валютний курс. Регулятивні інструменти впливу на валютний курс. Золотовалютні резерви: сутність та призначення (трансакційне та інтервенційне). Оптимізація розміру золотовалютних резервів. Проблема використання золотовалютних резервів.

Сутність валютної системи. Структура (елементи) та призначення національної валютної системи. Валютна політика: сутність, призначення, види та зміст. Валютне регулювання: сутність, зміст та види. Валютний контроль. Інструменти валютного регулювання. Адміністративні інструменти: валютні обмеження та валютні блокади. Економічні інструменти: валютна інтервенція (девізна політика), курсова політика, визначення режиму валютного курсу, диверсифікація валютних резервів, регулювання сальдо платіжного балансу. Особливості формування валютної системи України: характеристика етапів. Світова валютна система: сутність та складові. Етапи розвитку світової валютної системи. Міжнародна (регіональна) валютна система: сутність та характеристика. Міжнародні ринки грошей та капіталів. Інструменти міжнародного ринку грошей. Механізм функціонування світового ринку грошей та капіталів.

Тема 7: МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЇ ГРОШЕЙ ТА ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА

Загальна характеристика формування пропозиції грошей та структури грошової бази. Модель пропозиції грошей. Грошово-кредитний мультиплікатор: сутність та характеристика. Простий мультиплікатор депозитів. Вплив центрального і комерційних банків на рівень мультиплікації. Вплив небанківських інституцій на грошовий мультиплікатор. Вплив уряду комерційних банків, селективна політика адресного рефінансування комерційних банків, законодавчо-нормативні обмеження чи заборона окремих видів діяльності комерційних банків.

Методи опосередкованого регулювання грошового обороту і грошового ринку. Кон'юнктурна політика та її складові (фіскально-бюджетна політика та грошово-кредитна політика): призначення та характеристика складових. Грошово-кредитна політика як ключовий механізм опосередкованого регулювання економіки та грошового обороту.

Цілі грошово-кредитної політики: стратегічні, проміжні та поточні (тактичні): сутність, зміст та характеристика. Об'єкти та суб'єкти грошово-кредитної політики. Інструменти грошово-кредитної політики (опосередкованого та прямого впливу). Характеристика змісту інструментів опосередкованого впливу: операції на відкритому

ринку, регулювання норми обов'язкових резервів, облікова політика, рефінансування комерційних банків. Класифікація видів грошово-кредитної політики. Політика рестрикції та політика експансії. Політика рефляції та політика дезінфляції. Тотальна політика та селективна політика. Передавальний (трансмісійний механізм грошово-кредитної політики).

Роль грошей у ринковій економіці. Дискусії щодо нейтральності грошей у процесі відтворення (концепція нейтральності грошей). Передавальний механізм впливу грошей на реальну економіку. Моделі впливу пропозиції грошей на економіку в короткостроковому та довгостроковому періодах. Дискусії про роль грошей та практика регулювання пропозиції грошей

Тема 8. ТЕОРІЇ ГРОШЕЙ

Загальні основи теорії грошей. Товарна теорія грошей. Класична кількісна теорія грошей та її основні постулати. Передавальний механізм класичної кількісної теорії грошей. Вклад І. Фішера в розвиток кількісної теорії грошей. Кон'юнктурна теорія цінності грошей М.І. Туган-Барановського: передумови виникнення, зміст основних положень та сутність передавального механізму. Кембриджська версія («теорія касових залишків») кількісної теорії: сутність та зміст.

Внесок Дж. М. Кейнса у розвиток теорії грошей. Зміст та характеристика основних положень. Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Внесок М. Фрідмана у його формування. Особливості монетаристських трактувань ролі держави в регулюванні економіки. «Грошове правило» М. Фрідмана. Сучасний кейнсіанськонеокласичний синтез.

Грошово-кредитна політика України в перехідний період у світлі грошових теорій.

Розділ 2. Кредит та банківництво

Тема 9. СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА ВИДИ КРЕДИТУ

Сутність та структура кредиту. Основні ознаки кредитних відносин. Об'єкт та суб'єкт кредиту. Загальні передумови та економічні чинники необхідності кредиту. Теорії кредиту.

Функції кредиту: сутність та характеристика. Єдність кредиту з іншими економічними категоріями та відмінності між ними. Економічна основа та стадії руху кредиту. Закономірності руху кредиту на мікроекономічному та макроекономічному рівнях. Принципи кредитування: сутність та характеристика. Методологічні основи класифікації кредиту. Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: міжгосподарський, банківський, державний, споживчий. Характеристика основних видів міжгосподарського кредиту: комерційний кредит, дебіторсько-кредиторська заборгованість, аванси покупців, тимчасова фінансова допомога, лізинг, облігаційні позики підприємств.

Сутність, сфера використання та класифікація банківського кредиту. Сутність та характеристика державного кредиту. Сутність та характеристика споживчого кредиту. Економічні межі кредиту: поняття, причини й наслідки їх порушення. Мікроекономічні межі кредиту. Макроекономічні межі кредиту. Опосередковані показники дотримання меж кредиту. Роль кредиту у розвитку економіки. Розвиток кредитних відносин у перехідній економіці України.

Тема 10. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕНТА

Сутність процента. Вимірники процента. Норма позичкового процента. Маржа. Види процентних ставок. Способи вимірювання процентних ставок та сплати процентних доходів за видами фінансових інструментів.

Теорія вибору портфеля активів. Чинники впливу на формування портфеля активів. Майнова еластичність попиту. Теорія попиту на активи.

Поведінка ринкових процентних ставок в залежності від попиту на позичковий капітал. Ринкова норма процента. Середня норма процента. Ризикова та строкова структура процентних ставок. Способи нарахування процентів. Прості проценти.

Визначення прирощеної суми боргу з застосуванням простої процентної ставки. Разове нарахування процентів. Каскадні процентні ставки. Складні проценти.

Функції процента: розподільна, збереження позичкового капіталу та стимулююча. Роль процента у розвитку економіки.

Тема 11. ФІНАНСОВЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО ГРОШОВОГО РИНКУ

Фінансовий посередник як суб'єкт грошового ринку. Загальна схема фінансового посередництва. Послуги фінансових посередників: зі зменшення ризику, зі збільшення ліквідності, із забезпечення інформацією. Види фінансових посередників: депозитні інституції, договірні ощадні інституції, інвестиційні інституції. Економічні вигоди фінансового посередництва. Способи зниження трансакційних та інформаційних витрат через фінансових посередників. Сучасні тенденції розвитку фінансового посередництва: вплив фінансової глобалізації, дерегулювання фінансових ринків, універсалізація функцій банківських та небанківських попередників, концентрація капіталу.

Банки як провідні інституції фінансового посередництва. Місце банків на грошовому ринку. Сутність банку та банківської діяльності. Функції банків: трансформаційна та емісійна.

Небанківські фінансові інституції. Особливості формування грошових ресурсів небанківських фінансових інституцій. Договірні та інвестиційні фінансові посередники. Характеристика механізму посередницького функціонування основних небанківських фінансових інституцій: страхових компаній, пенсійних фондів, ломбардів, лізингових компаній, факторингових компаній. Інвестиційні фонди (банки, компанії): сутність, зміст діяльності та характеристика основних видів (фінансові компанії, кредитні кооперативи). Інституції фінансового ринку як технічні посередники: інвестиційні банки (компанії), андеррайтерські, брокерські, дилерські компанії, організовані біржі. Особливості функціонування небанківських фінансових посередників у країнах з розвинутою ринковою економікою (США, Великобританія, Німеччина, Франція, Японія).

Фінансове регулювання: сутність та основні цілі. Інновації у фінансовому посередництві.

Тема 12. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Комерційні банки: сутність, призначення та класифікація. Походження та розвиток комерційних банків. Банківська система: сутність, цілі та функції (трансформаційна, емісійна та стабілізаційна). Організація банківської діяльності та побудова банківської системи в Україні. Сучасні проблеми функціонування комерційних банків в Україні.

Банківництво як вид бізнесу. Баланс комерційного банку. Пасивні операції банків: сутність, зміст (операції з формування власного капіталу, з залучення коштів, з позичення коштів) та характеристика. Активні операції банків: сутність, зміст (кредитні та інвестиційні операції) та характеристика. Комісійно-посередницькі операції банків: призначення, види та характеристика. Формування прибутку комерційного банку

Банківські ризики: сутність та джерела виникнення. Стабільність банків та механізм її забезпечення (система економічних нормативів регулювання банківської діяльності). Міжнародне банківництво. Глобалізація банківського обслуговування. Транснаціональні банки. Зростання присутності іноземного капіталу у банківському секторі.

Тема 13. ЦЕНТРАЛЬНІ БАНКИ В СИСТЕМІ МОНЕТАРНОГО ТА БАНКІВСЬКОГО УПРАВЛІННЯ

Походження та розвиток центральних банків. Призначення та роль центрального банку в економічній системі. Незалежний правовий статус центральних банків: неодмінні передумови та їх характеристика. Вимоги до прозорості (прозорість, оприлюдненість та достовірність інформації) політики центрального банку в монетарній сфері.

Функції центрального банку (монетарне й економічне регулювання, управління банківською системою, управління грошовим оборотом, банківське обслуговування

загальнодержавних та урядових потреб): сутність та характеристика змісту. Місце центрального банку в системі банківського регулювання та нагляду. Регулювання діяльності банків (згідно з принципами Базельського комітету). Ризик-орієнтований банківський нагляд та основні повноваження банківських регулятивно-наглядових органів. Превентивні та протекційні заходи. Інституційна структура банківських регулятивно-наглядових органів. Основні передумови створення єдиного регулятивно-наглядового органу. Дискусії щодо місця центрального банку в системі банківського регулювання та нагляду. Особливості організації центральних банків у розвинутих країнах.

Тема 14. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ УСТАНОВИ

Економічна інтеграція. Створення міжнародних і регіональних валютно-кредитних установ. Глобалізація як сучасна тенденція розвитку світової економіки. Фінансова глобалізація як одна із складових процесу глобалізації економіки. передумови інтеграції та співробітництва України з валютно-кредитними установами.

МВФ (Міжнародний валютний фонд): цілі створення та характеристика діяльності. Співробітництво МВФ з Україною. Світовий банк і його складові: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародна асоціація розвитку (МАР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ), Міжнародний центр урегулювання спірних питань щодо інвестицій (МЦУСП). Співробітництво Світового банку з Україною. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції: передумови створення та характеристика діяльності. Азіатський банк розвитку (АзБР). Африканський банк розвитку (АфБР). Чорноморський банк торгівлі та розвитку (ЧБТР). Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР): передумови створення та структура. Пріоритети діяльності ЄБРР. Інструменти прямого фінансування ЄБРР: кредити, пайова участь в акціонерному капіталі, гарантії. Інструменти опосередкованого фінансування ЄБРР: кредитні лінії, інвестиції, програми розвитку, способи фінансування. Співробітництво ЄБРР з Україною: енергетика, інфраструктура, телекомунікації, транспорт. Банк міжнародних розрахунків (БМР): створення та структура. Структура управління БМР. Операції БМР. Напрями діяльності БМР. Перспективи співпраці БМР з Україною.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Гроші і грошові системи												
Тема 1. Сутність і функції грошей	8	2	2			4						
Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки	8	2	2			4						
Тема 3. Грошовий ринок	8	2	2			4						
Тема 4. Грошові системи	8	2	2			4						
Тема 5. Інфляція та грошові реформи	8	2	2			4						
Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	8	2	2			4						
Тема 7: Механізм формування пропозиції грошей та	12	4	4			4						

грошово-кредитна політика											
Тема 8. Теорії грошей	8	2	2			4					
Разом за розділом 1	68	18	18			32					
Розділ 2. Кредит та банківництво											
Тема 9. Сутність, функції та види кредиту	8	2	2			4					
Тема 10. Теоретичні засади процента	8	2	2			4					
Тема 11. Фінансове посередництво грошового ринку	10	2	4			4					
Тема 12. Теоретичні засади діяльності комерційних банків	8	2	2			4					
Тема 13. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	10	4	2			4					
Тема 14. Міжнародні фінансово-кредитні установи	8	2	2			4					
Разом за 2 розділом	52	14	14			24					
Курсова робота	30					30					
<i>Усього годин</i>	150	32	32			86					

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Сутність і функції грошей	2
2.	Тема 2. Грошовий обіг і грошові потоки	2
3.	Тема 3. Грошовий ринок	2
4.	Тема 4. Грошові системи	2
5.	Тема 5. Інфляція та грошові реформи	2
6.	Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	
7.	Тема 7: Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	4
8.	Тема 8. Теорії грошей	2
9.	Тема 9. Сутність, функції та види кредиту	2
10.	Тема 10. Теоретичні засади процента	2
11.	Тема 11. Фінансове посередництво грошового ринку	4
12.	Тема 12. Теоретичні засади діяльності комерційних банків	2
13.	Тема 13. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління	2
14.	Тема 14. Міжнародні фінансово-кредитні установи	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Підготовка студентами виступів з теми 1. Сутність і функції грошей	4
2.	Підготовка студентами виступів з теми 2. Грошовий обіг і грошові потоки. Розв'язання задач. Збір та аналіз статистичного	4

	матеріалу за темою.	
3.	Підготовка до теми 3. Грошовий ринок. Підготовка доповідей з аналізу елементів грошового ринку. Збір та аналіз статистичного матеріалу за темою.	4
4.	Підготовка студентів до дискусії з теми Грошові системи щодо ефективності різних грошових систем.	4
5.	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 5. Інфляція та грошові реформи. Збір та аналіз статистичного матеріалу за темою.	4
6.	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 6. Валютний ринок і валютні системи. Підготовка до дискусії «Валютні війни: за та проти».	4
7.	Підготовка студентами аналітичних виступів з теми 7. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика. Збір та аналіз статистичного матеріалу за темою. Підготовка до дискусії «Політика кількісного пом'якшення та її наслідки»	4
8.	Підготовка студентами виступів з теми 8. Теорії грошей Збір та аналіз статистичного матеріалу за темою.	4
9.	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 9. Сутність, функції та види кредиту Збір та аналіз статистичного матеріалу за темою.	4
10.	Підготовка аналітичних есе з теми 10. Теоретичні засади процента. Збір та аналіз статистичного матеріалу за темою.	4
11.	Підготовка студентами аналітичних виступів з теми 11. Фінансове посередництво грошового ринку. Збір та аналіз статистичного матеріалу за темою.	4
12.	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 12. Теоретичні засади діяльності комерційних банків. Збір та аналіз статистичного матеріалу за темою.	4
13.	Підготовка студентами аналітичних доповідей з теми 13. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління. Збір та аналіз статистичного матеріалу за темою. Підготовка до дискусії «Ефективність політики сучасних центральних банків світу»	4
14.	Підготовка студентами аналітичних виступів з теми 14. Міжнародні фінансово-кредитні установи. Збір та аналіз статистичного матеріалу за темою.	4
15.	Курсова робота	30
	Разом	86

6. Індивідуальні завдання

Курсова робота передбачає 30 годин із складу самостійної роботи студентів. В повному обсязі вимоги до курсової роботи в методичних рекомендаціях.

7.Методи навчання

Форми та методи навчання: лекція, бесіда, дискусія, проблемний виклад навчального матеріалу, евристичний, аналітичний методи, дослідницький метод, метод проєктів, практичні методи (вправи).

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий. Поточний контроль проводиться під час семінарських занять у вигляді усного або письмового опитування, виступів студентів під час обговорення питань, самостійної роботи, тестування, написання есе, рефератів, контрольної роботи тощо. Результати поточного контролю

(поточна успішність) враховується під час визначення підсумкової оцінки з дисципліни у формі екзамену.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин. **УВАГА!** У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в дистанційній формі** з використанням платформи **Google-Class**.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях встановлюються за такими критеріями:

“2” бали студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також підручників і навчальних посібників. Студент – відмінник повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються в ринкових умовах на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем, демонструвати знання законодавчих та нормативних актів України.

“1,5” бали свідчить, що студент має тверді знання з дисципліни «Мікроекономіка і макроекономіка» в обсязі навчальної програми, вміє використовувати інструментарій мікроаналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення питань.

“1” бал виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали виставляється коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

“0” балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студентів нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

2. Критерії оцінки знань при виконанні задач на семінарських заняттях

«0,5» балів ставиться коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

“0,3” бали студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

“0” ставиться, коли студент зовсім не розв’язує задачі, або розв’язує її неправильно. Опис та розв’язок є повністю ідентичним опису і розв’язку задачі іншим студентом.

3. Критерії оцінки відповідей на тестові питання на семінарських заняттях

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1 хвилина.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

“0,5” балів виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

“0,4” бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 74-89%.

“0,3” бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 60 - 73%.

“0” виставляється, якщо правильні відповіді складають до 60%.

Підсумкова оцінка на семінарському занятті виставляється на основі оцінювання всіх видів робіт:

Шкала балів за видами робіт

№	Види навчальних робіт	Максимальна оцінка	Примітка
1	Відповіді на семінарах	0-2	За семінар, незалежно від кількості

			відповідей
3	Тестування	0-0,5	За одне правильно виконане завдання
2	Розв'язання задач	0-0,5	За заняття, незалежно від кількості задач

Критерії оцінки на екзамені. Екзаменаційна робота складається із

- 20 тестів – 1 бал за кожен вірну відповідь. 20 балів
- 2 аналітично-теоретичних завдання (по 10 балів)

“10 - 9” балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також підручників і навчальних посібників. Студент – відмінник повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються в ринкових умовах на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем, демонструвати знання законодавчих та нормативних актів України.

“8-7” балів свідчить, що студент має тверді знання з дисципліни «Мікроекономіка і макроекономіка» в обсязі навчальної програми, вмє використовувати інструментарій мікроаналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення питань.

“6-4” балів виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали виставляється коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

“3-1” балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студентів нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

Оцінювання рівня виконання курсової роботи

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
Оцінювання рівня виконання	
1 Якість виконання теоретичної частини курсової роботи: повнота літературного огляду, наявність авторського аналізу літературних джерел, грамотність цитування	7 балів
2 Правильність представлення емпіричних результатів та якість їхньої інтерпретації	7 балів
3 Оформлення роботи	2 бали
4 Вчасність виконання завдань з виконання курсової роботи	2 бали
5. Апробація результатів дослідження	2 бали
Оцінювання захисту курсової роботи	
6 Виступ студента на публічному захисті курсової роботи: чіткість, логічність у викладенні матеріалу, володіння матеріалом	3 балів
7 Якість унаочнення виступу	2 балів
8 Відповіді на запитання	3 балів
Загалом	30 балів

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Курсова робота	Разом		
T.1 - T.6	T.7- T.14				
13	17	30	60	40	100

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	Разом
2	2,5	2	2	2,5	2	2,5	2	2	2	2,5	2	2	2	30

T1, T2 ... – теми розділів; ВС - відповіді на семінарах; РЗ – розв'язання задач; Т – тестування.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література**Основна література**

1. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Тимохова Г. Б.: Нар. укр. акад. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 592 с.
2. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
3. Щетинін А. І. Гроші та кредит : навчальний посібник / Щетинін А. І. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 163 с.
4. Міжнародні стандарти банківської справи: навчальний посібник/ Шелудько С. А. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 260 с.
5. Фінанси : підручник для студентів вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації / авт. кол.; за ред. А. Я. Кузнецової, Г. М. Азаренкової. Київ : УБС НБУ, 2017. 495 с.
6. Азаренкова Г.М., Біломістна І.І., Сословський В.Г. Управління фінансовими ресурсами банку : монографія / Г.М. Азаренкова, І.І. Біломістна. В.Г. Сословський . Київ: УБС НБУ, 2016. 200 с.
7. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Монографія. Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 759 с.
8. Боди Зви, Мертон Роберт. Финансы / Пер. с англ.: Учеб. пособие. Москва: Вильямс, 2011.
9. Глущенко В.В., Глущенко А. С., Глущенко О. В. Фінанси у рисунках, схемах і таблицях: навч. посібник. Львів: Магнолія 2006, 2012. 344 с.

Додаткова література:

10. Посткризовий розвиток фондового ринку: світові тенденції і національні особливості: монографія / авт.кол. Г.М.Азаренкова, І.В.Шкодіна та ін. Київ: УБС НБУ, 2013. 278 с
11. Нижегородцев Р.М., Горидько Н.П., Шкодіна І.В. Институциональные основы теории финансов: современные подходы. Москва: ИНФРА-М, 2014. 220 с.
12. Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові інновації в цифровій економіці : матеріали наук.-практ. інтерн. конф. Київ, 23 березня 2020 р. / [Л.О. Примостка, І.Б. Охрименко, А.В. Нікітін]. Дніпро: Середняк Т.К. 2020. 431
13. Ильин В.В. Мания денег: История, философия, жизнь: монографія. Київ: УБД НБУ, 2011. 590 с.
14. Недержавні пенсійні фонди у структурі сучасних пенсійних систем: монографія/ за ред. Т. С. Смовженко. Київ: УБС НБУ, 2012. 310 с.
15. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: КНЕУ, 2014. 240 с.
16. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.
17. Фінанси: навч. посіб. / За заг. ред. Меглаперідзе А.С. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 420 с.
18. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика: навч. посіб. / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 578 с.
19. Фінанси: курс для банкірів: підручник / ред. : О. М. Тридід, О. Б. Жихор. Київ: УБС НБУ, 2012. 507 с.

20. Фінанси: курс для фінансистів: Навч. посіб. / За ред. В.І. Оспіщева. Київ: Знання, 2017. 567 с.
21. Шкодiна І. В. Самоорганiзацiя фондового ринку в умовах глобальної невизначеностi: монографiя. Київ : УБС НБУ, 2013. 406 с.
22. Інституційні чинники розвитку фінансового сектору економіки в умовах ринкової трансформації: монографія / кол.авторів; за заг.ред. д.е.н., проф. В.М.Соболева. Київ: УБС НБУ, 2010. 350 с.
23. Shkodina I., Yehorova Y., Yatsyna V. Monetary policy as a factor of global financial market volatility increasing. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2017. №1 (22). P.5 – 17
24. Shkodina I. Global uncertainty as a sign of the transformation of the socio-economic system. *Business Inform*. 2017 -№6. P. 8-12.
25. Shkodina I., Plynitskaya S Foreign experience of corporate governance in companies with state participation. *Young scientist*. 2017. No. 11.
26. Shkodina I. Influence of financial technologies on the transformation of the financial system. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2018. No. 1 (24).
27. Shkodina I., Melnychenko O., Babenko M. Quantitative easing policy and its impact on the global economy. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. V. 2, N. 33. P. 513-521.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. www.zakon.rada.gov.ua – Верховна Рада України.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Сайт Національного банку України <https://bank.gov.ua>
4. Сайт Світового банку // Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
5. Сайт Міжнародного Валютного фонду. – Режим доступу: <http://www.imf.org>
6. www.ssmc.gov.ua – Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку.
7. www.minfin.gov.ua – Міністерство фінансів України.
8. www.finance.ua – система розкриття інформації на фінансовому ринку України.
9. www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
10. www.securities.org.ua – інтернет-бібліотека "Цінні папери України".
11. www.smida.gov.ua – система розкриття інформації на фондовому ринку України.
12. www.uaib.com.ua – Українська асоціація інвестиційного бізнесу.
13. Global finance // <https://www.gfmag.com>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі **Zoom** проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі **Google-Class та Zoom** проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) можуть проводитись до **50% практичних та семінарських занять** у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен в дистанційній формі** з використанням платформи **Google-Class**.